

Holbergsgade 6
DK-1057 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Sundheds- og Forebyggelsesudvalg

Dato: 20. februar 2013
Enhed: Primær Sundhed
Sagsbeh.: SUMKGE
Sags nr.: 1212101
Dok nr.: 1137020

Folketingets Sundheds- og Forebyggelsesudvalg har den 11. december 2012 stillet følgende spørgsmål nr. 186 (Alm. del) til ministeren for sundhed og forebyggelse, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Jane Heitmann (V).

Spørgsmål nr. 186:

”Ministeren bedes udfærdige en oversigt over igangværende kommunale tilbud hvori behandling af overvægt indgår – fordelt på de enkelte kommuner og regioner.”

Svar:

Som jeg nævnte i min foreløbige besvarelse af spørgsmålet, har jeg bedt Kommunernes Landsforening (KL) om en oversigt over igangværende kommunale tilbud vedrørende behandling af overvægt fordelt på de enkelte kommuner og regioner.

KL har fremsendt sin besvarelse og påpeger indledningsvist, at specifikke tilbud til overvægtige ikke er en lovbehaftet opgave for kommunerne, og at der er stor mangel på viden om, hvilke indsatser, der er effektive. Set i lyset af forekomsten af både overvægt og svær overvægt i Danmark, er der imidlertid en del kommuner, der har etableret tilbud til overvægtige.

KL oplyser endvidere, at:

”Et overblik over de kommunale tilbud til overvægtige voksne kan fås ved en gennemgang af kommunernes forebyggelsestilbud på www.sundhed.dk.

Oversigt over kommuner m. overvægtstilbud baseret på sundhed.dk, pr. januar 2013

Region (kommuneantal i parentes)	Antal kommuner med tilbud til overvægtige voksne
Hovedstaden (29)	11
Sjælland (17)	11
Midtjylland (19)	10
Syddanmark (22)	13
Nordjylland (11)	10

Af oversigten fremgår det, at omkring halvdelen af kommunerne i de enkelte regioner har et tilbud specifikt rettet mod overvægtige voksne. Hertil kommer at næsten alle kommuner har tilbud til kronisk syge med diagnosen diabetes type 2. Denne gruppe er også ofte overvægtige, og disse tilbud indeholder alle en form for kostvejledning.

I forhold til overvægtige børn og unge, så er det ikke KL's opfattelse, at en gennemgang af forebyggelsesindsatserne på sundhed.dk giver et retvisende billede af indsatserne i kommunerne. Indsatserne rettet mod børn og unge foregår oftest i regi af sundhedsplejen, og bygger sjældent på henvisninger fra almen praksis, som det er tilfældet i tilbuddene til voksne overvægtige. Af den grund optræder de ikke systematisk på sundhed.dk.

Imidlertid gennemføres der med jævne mellemrum forskellige typer af undersøgelser, som kan give et indtryk af kommunernes indsats på området. Momentum gennemførte i november 2011 en spørgeskemaundersøgelse i kommunerne om overvægtige børn. Heraf fremgår det, at 48 kommuner ud af de 60 kommuner, der svarede, havde et tilbud til overvægtige børn. Der er oftest tale om børn i skolealderen. Imidlertid har en stor del af de kommunale indsatser været finansieret af især satspuljemidler, som er udløbet i 2011. Derfor er det vanskeligt at sige, i hvilket omfang indsatserne har kunnet videreføres, men det er indtrykket, at kommunerne fortsat har stort fokus på området. Hertil kommer, at sundhedsplejen kan gennemføre individuelle rådgivningsforløb for overvægtige børn og deres familier.

Set i lyset af den manglende evidens for virkningsfulde indsatser, er det desuden KL's holdning, at forebyggelse bør være hovedfokus i den kommunale indsats mod overvægt. Fx gennem rammeindsatser i dagtilbud og skoler, kantiner, aktiveringssteder, botilbud, mv., hvor kommunen kan påvirke udbuddet i en sund retning og have fokus på fysisk aktivitet."

Jeg kan henholde mig til KL's besvarelse.

I anledning af spørgsmålet har jeg supplerende bedt Sundhedsstyrelsen om et bidrag til besvarelsen af spørgsmålet vedrørende de kommunale projekter, der har modtaget støtte under en af de satspuljer om overvægt, som Sundhedsstyrelsen administrerer. De igangværende eller afsluttede projekter bliver ikke nødvendigvis videreført i drift, hvorfor de ikke nødvendigvis er udtryk for eksisterende tilbud i de respektive kommuner.

Sundhedsstyrelsen har bl.a. oplyst, at Sundhedsstyrelsen siden 2005 har udmøntet 4 satspuljer omkring overvægt. Disse er:

- *"Kommunens plan mod overvægt" - Satspuljen 2005-2008*

Som en del af satspuljeforliget 2005-2008 blev der afsat 73 mio. kr. til kommunale indsatser rettet mod forebyggelse og behandling af overvægt blandt børn og unge. Sundhedsstyrelsen har ad tre omgange udmøntet midlerne til i alt 31 kommuner til udviklingsprojekter under puljen "Kommunens plan mod overvægt".

Projekterne fra første og anden udmøntning indeholder både en generel og en specifik indsats, mens projekterne fra tredje udmøntning udelukkende indeholder en specifik indsats.

Den generelle indsats fokuserer på at skabe understøttende rammer i kommunen, som giver alle børn gode muligheder for at være fysisk aktive og spise sundt. Indsatserne er fx udarbejdelse af kost- og bevægelsespolitikker i skoler og daginstitutioner samt uddannelse af lærere og pædagoger inden for kost og fysisk aktivitet.

Den specifikke indsats fokuserer på indsatser rettet mod de børn, der allerede er overvægtige eller er i risiko for at udvikle overvægt. Indsatserne fokuserer på sunde madvaner og fremme af fysisk aktivitet, og har desuden fokus på de sociale og psykologiske sider af at være overvægtig. Familieinddragelse er en væsentlig komponent i de specifikke indsatser.

Projekterne benytter sig af forskellige teoretiske og metodiske tilgange og er både indholdsmæssigt og organisatorisk forskelligt tilrettelagt. Fælles for projekterne er, at de inddrager mange aktører på tværs af faggrupper og sektorer. I projekterne fra tredje udmøntning spiller den kommunale sundhedspleje en central rolle.

Puljeprojekterne er evalueret i "Sammenfattende evaluering af projekterne i satspuljen: Kommunens plan mod overvægt blandt børn og unge" (2012) samt i tre devalueringssrapporter, en for hver udmøntning, (2009, 2011 og 2012). Desuden er indholdet i alle 31 kommunale projekter under puljen beskrevet i publikationerne "Børn i balance" (2008) og "Børn i balance II" (2012).

- Kommuner, der fik støtte til projekter ifm. 1. udmøntning (11 kommuner): Frederikshavn, Gladsaxe, Herlev, København, Langeland, Mariagerfjord, Odsherred, Stevns, Varde, Vordingborg, Aarhus
- Kommuner, der fik støtte til projekter ifm. 2. udmøntning (10 kommuner): Favrskov, Faxe, Glostrup, Halsnæs, Middelfart, Norddjurs, Sorø, Syddjurs, Vejle, Vordingborg
- Kommuner, der fik støtte til projekter ifm. 3. udmøntning (10 kommuner): Esbjerg, Fredensborg, Greve, Køge, Roskilde, Struer, Tønder, Vejen, Aalborg, Aarhus

• *"Vægttab og vægtvedligeholdelse blandt svært overvægtige voksne" – Satspuljen 2007-2010*

Som en del af satspuljeforliget 2007-2010 blev der afsat 57,5 mio. kr. til en målrettet indsats overfor svært overvægtige voksne. Formålet var at udvikle indsatser, der kunne bidrage til at øge svært overvægtige voksnes handlekompetencer og motivation til at holde vægten, tabe sig eller bevare vægttabet samt at øge kompetenceniveauet hos de fagpersoner, der skal støtte op om de overvægtige.

Sundhedsstyrelsen har ad tre omgange udmøntet midlerne til i alt 57 projekter, heraf 42 udviklingsprojekter i kommuner og regioner og 15 nøglepersonsordninger i kommuner og private virksomheder, under puljen "Vægttab og vægtvedligeholdelse blandt svært overvægtige voksne". Størsteparten af projekterne er forankret i kommunalt regi.

Indsatsen er gennemført ved at etablere kommunalt og regionalt forankrede vægtstoprådgivere og nøglepersoner på særligt udsatte arbejdspladser. Støttefunktionerne er iværksat med henblik på at støtte overvægtige voksne særligt indenfor målgrupperne: Personer uden for arbejdsmarkedet, svært overvægtige gravide og nybagte mødre, særligt udsatte erhvervsgrupper, herunder især ufaglærte, samt personer med anden etnisk baggrund end dansk.

Udvikling og etablering af vægtstoprådgiveruddannelsen blev varetaget af NUMO, det Nationale Udviklingscenter Mod Overvægt. Uddannelsen er et kompetenceudviklingsforløb for regionale og kommunale medarbejdere, der arbejder med svært overvægtige voksne. Vægtstoprådgiverne gennemfører vægtstopkurser i regi af kommuner, arbejdspladser og regioner målrettet særligt udsatte overvægtige borgere, jf. puljens fire målgrupper. I regi af puljen er

der uddannet omkring 400 vægtstoprådgivere. Uddannelsesmateriale blev gjort frit tilgængeligt på sst.dk ultimo 2011 mhp. at flere uddannelsessteder fik mulighed for at udbyde uddannelsen.

Formålet med nøglepersonsordningen var at etablere tilbud på arbejdspladsen til svært overvægtige, der kunne støtte dem i vægttab og vægtvedligeholdelse. I forbindelse med uddannelsen af vægtstoprådgivere udtrykte de deltagende kommuner og regioner behov for vejledningsmateriale specifikt målrettet satspuljens fire målgrupper, hvorfor der blev udarbejdet let forståeligt materiale til understøttelse af arbejdet med de specifikke målgrupper. Materialet omfatter publikationerne "Små skridt til vægttab – der holder" (2009) og "10 veje til vægttab" (2011), samt en bog om 18 voksnes erfaringer med Små skridt-metoden (primo 2013) og undervisningsmateriale til fire udvalgte etniske grupper, udviklet i samarbejde med Diabetesforeningen (primo 2013).

- Kommuner og regioner, der fik støtte til projekter ifm. 1. udmøntning (29 kommuner/regioner): Esbjerg, Faxe, Fredericia, Faaborg-Midtfyn, Halsnæs, Hedensted, Herning, Holstebro, Ikast-Brande, Lemvig, Morsø, Norddjurs, Odense, Randers, Region Midtjylland, Region Nordjylland, Region Sjælland/Næstved Sygehus, Region Syddanmark, Regionshospitalet Horsens, Ringkøbing-Skjern, Roskilde, Silkeborg, Stevns, Struer, Tårnby, Vejen, Vejle, Vesthimmerland, Aalborg
- Kommuner og regioner, der fik støtte til projekter ifm. 2. udmøntning (13 kommuner/regioner): Helsingør, Hjørring, Ishøj, Køge, Langeland, Mariagerfjord, Nyborg, Region Midtjylland, Ringkøbing-Skjern, Svendborg, Syddjurs, Vordingborg, Aalborg
- Kommuner og virksomheder, der fik støtte til nøglepersonsordninger ifm. 2. og 3. udmøntning (15 kommuner/virksomheder): COOP Danmark A/S (Albertslund), Faxe, Haderslev, Halsnæs, Silvan/Stark Helsingør (Helsingør), A/S Jydsk Aluminium Industri (Herning), Stark Herning (Herning), Plejeboligerne Skredsande (Holstebro), Holstebro, Norddjurs, Nyborg, Odense, Sønderborg, SuperGros A/S (Vejle), Århus

• *"Børns trivsel i udsatte familier med overvægt eller andre sundhedsrisici" - Satspuljen 2010-2013*

Som en del af satspuljeforliget 2010-2013 blev der afsat 46 mio. kr. til en tværfaglig sundhedsfremmende indsats overfor børn i sårbare familier. Sundhedsstyrelsen har udmøntet 39,4 mio. kr. til 14 kommuner, der frem til 31. december 2014 skal arbejde med to modelprojekter: "En god start – sammen" og "ICDP Sund". Midlerne er udmøntet til to modelprojekter, der skal kvalitetsudvikle den kommunale indsats i forhold til børns trivsel i udsatte familier med overvægt eller andre sundhedsrisici. Midlerne blev tildelt kommuner, der ønskede at arbejde med ét eller begge af de to modelprojekter udviklet af Sundhedsstyrelsen. Det overordnede formål med puljen er gennem tidlig indsats og med fokus på det tværfaglige samarbejde at afprøve metoder og modeller, som i særlig grad inddrager og anerkender forældrene og deres betydning for barnets trivsel og sundhed. Der er i begge modelprojekter fokus på at styrke forældres kompetencer til at drage omsorg for egen og barnets trivsel og sundhed og dermed reducere de risici, som kan påvirke eller true barnets sunde udvikling.

Projekterne blev igangsat i 2011 og har et forløb på 4 år.

- Kommuner, der har fået støtte til arbejde med modelprojektet "En god start – sammen" (10 kommuner): Glostrup, Hjørring, Horsens, Høje Taastrup, Lolland, Nyborg, Odense, Syddjurs, Tønder, Vordingborg
- Kommuner, der har fået støtte til arbejde med modelprojektet "ICDP Sund" (4 kommuner): Esbjerg, Holbæk, Ishøj, Kolding

• **"Forebyggende indsats for overvægtige børn og unge" - satspuljen 2012-**
 KL er pr. mail af 13. december blevet anmodet om at bidrage til en oversigt over igangværende kommunale tilbud, hvori behandling af overvægt indgår
 KL er pr. mail af 13. december blevet anmodet om at bidrage til en oversigt over igangværende kommunale tilbud, hvori behandling af overvægt indgår

Indledningsvis vil KL påpege, at specifikke tilbud til overvægtige ikke er en lovbefalet opgave for kommunerne, og der er stor mangel på viden om, hvilke indsatser, der er effektive. Set i lyset af forekomsten af både overvægt og svær overvægt i Danmark, er der imidlertid en del kommuner, der har etableret tilbud til overvægtige.

Et overblik over de kommunale tilbud til overvægtige voksne kan fås ved en gennemgang af kommunernes forebyggelsestilbud på www.sundhed.dk.

Oversigt over kommuner m. overvægtstilbud baseret på sundhed.dk, pr. januar 2013

Region (kommuneantal i parentes)	Antal kommuner med tilbud til overvægtige voksne
Hovedstaden (29)	11
Sjælland (17)	11
Midtjylland (19)	10
Syddanmark (22)	13
Nordjylland (11)	10

Af oversigten fremgår det, at omkring halvdelen af kommunerne i de enkelte regioner har et tilbud specifikt rettet mod overvægtige voksne. Hertil kommer at næsten alle kommuner har tilbud til kronisk syge med diagnosen diabetes type 2. Denne gruppe er også ofte overvægtige, og disse tilbud indeholder alle en form for kostvejledning.

Med venlig hilsen

Astrid Krag / Kåre Geil